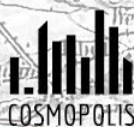
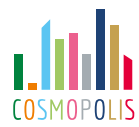

Slavná místa Járy Cimrmana

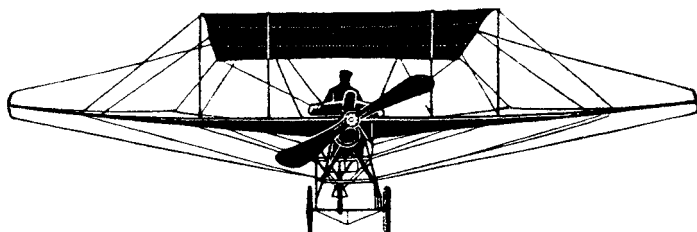

RADEK LAUDIN

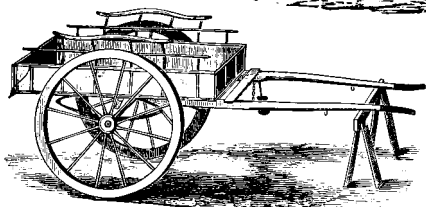

Slavná místa
Járy
Cimrmana

RADEK LAUDIN

Úvod

Járu Cimrmana by jistě potěšilo, jak vzkvétá turistický ruch spojený s jeho osobou. Lidé dnes chodí i jezdí jeho ulicemi nebo stoupají do kopců, aby se mohli poklonit jeho pomníkům. Navštěvují rovněž jeho tři tuzemské rozhledny – nejnižší na Semilsku, nejmenší na Litoměřicku či dobře ukrytou na Svitavsku. Také hledají a nacházejí Liptákov.

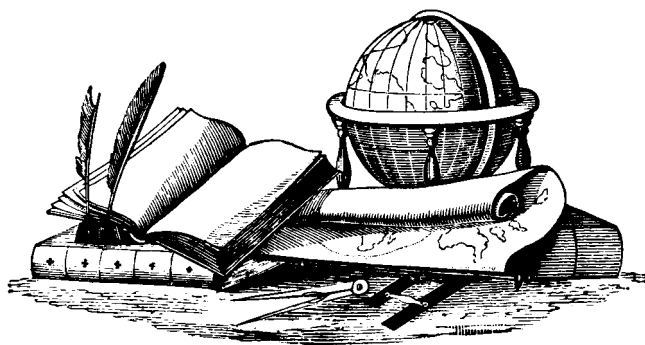
Celá cimrmanovská turistika je pěkně vyvážená. Zdolání některých míst vyžaduje fyzickou námahu, jiné jeho kouty lákají naopak k pokojnému zdřímnutí. Třeba ve starých chalupách, kde kdysi sám nocoval. Nebo v létě na mýtinách uprostřed hlubokých lesů, kde našel v dávných dobách obří houby.

Památná a slavná místa na počest Járy Cimrmana stále nově vznikají, a již zavedená místní nadšenci oprašují, či přímo obnovují. Dalo by se říci, až modernizují. A pokud nějaké výjimečně zanikne, najde se vždy po čase nějaký další cimrmanolog, jenž ho s obdivem a úctou k Mistrovi znovu postaví.

Takovým příkladem buďtež Mnichovice. Tam v roce 1975 na jedné ze zahrad odhalili Zdeněk Svěrák a Ladislav Smoljak pomník uctívající Cimrmana coby zakladatele trampského hnutí. Vše se odehrálo pod jednou stinnou hrušní. Z této slavnosti se dochoval i černobílý filmový záznam. Tento pomník byl ale v osmdesátých letech nešťastně zbourán. Ale už dnes je jasné, že se v roce 2025 dočká obnovy. Bude to opět v květnu, padesát let po prvním odhalení.

Cimrman nás všechny přežije.

Radek Laudin

Svatý Kříž

Havlíčkovobrodsko
Kraj Vysočina

Válečný hrdina Karel Kuttelwascher. Taky básník a grafik Bohuslav Reynek. No a pak ještě Jára Cimrman. Tyto tři osobnosti si lidé jezdí připomínat do Svatého Kříže, vesnické místní části Havlíčkova Brodu.

S Járou Cimrmanem je ve Svatém Kříži spojena pět set let stará hospoda na malebné návsi. Před ní stojí od září roku 2020 sousoší, které tehdy slavnostně odhalili Zdeněk Svěrák, Miloň Čepelka, Petr Brukner a Genadij Rumlena.

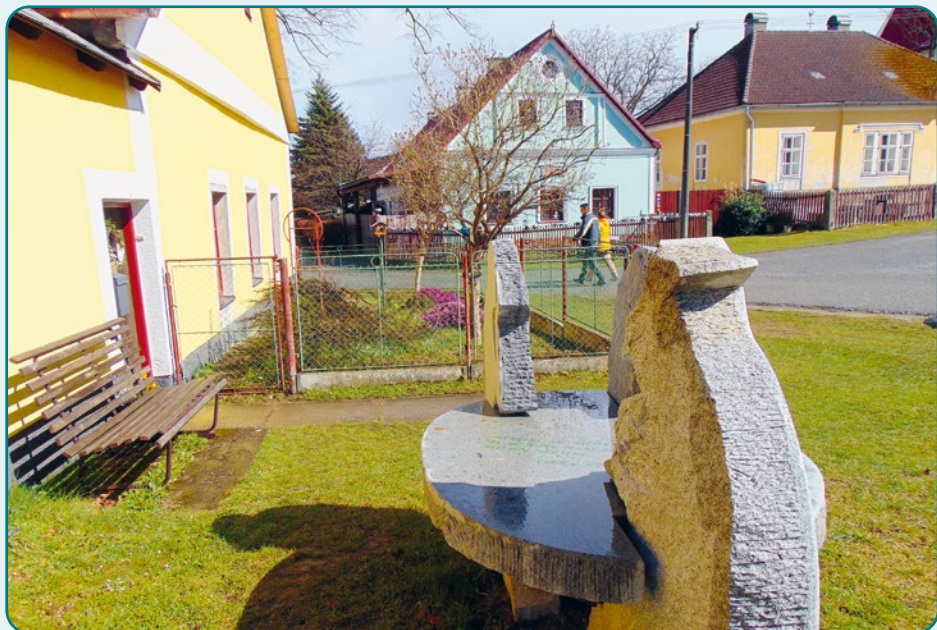
Slavnostního odhalení sousoší se zúčastnili herci Divadla Járy Cimrmana.

Foto: David Dvořák

Stovky let stará hospoda je pěkně opravená.

Cimrmanovu stopu našel ve vsi Jiří Plodík, jenž hospodu s dlouhou historií nazvanou Divadlo u Janáčků koupil v roce 2005. Byla tenkrát v havarijním stavu a on ji opravil. A jako správná vesnická krčma má i sál, v němž hrají ochotníci divadlo.

Autorem cimrmanovského sousoší je Radomír Dvořák.

Cimrman projížděl kdysi obcí na koni, ten ale ztratil podkovu.

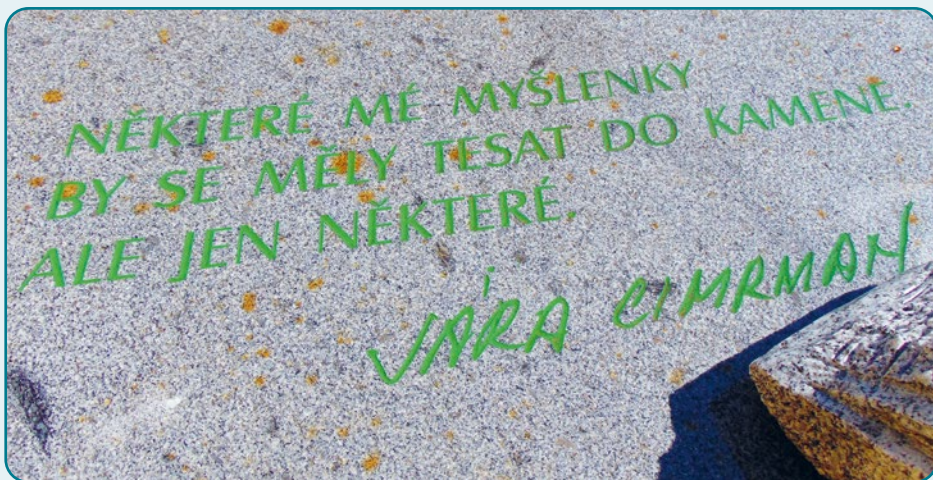
Pochopitelně secvičují hry Divadla Járy Cimrmana s laskavým svolením jeho protagonistů.

Parta přátel Jiřího Plodíka je skálopevně přesvědčena, že do tamního výčepu zavítal Cimrman v roce 1895. Projížděl tehdy obcí na koni, ten ale ztratil podkovu. Tak společně doklopýtali do místního hostince. Bohužel Cimrman neměl tenkrát na útratu. Chtěl proto „platit“ nikoliv na sekeru, nýbrž na podkovu.

Cedule kolemjdoucím vysvětluje, jak významné sousoší míjěji.

Zdeněk Svěrák vybral Cimrmanův citát, který je součástí díla.

Autorem sousoší připomínajícího tuto zásadní událost je sochař Radomír Dvořák. Zakázky se poněkud obával, protože vytvořit ze žuly postavy sedící u stolu nebyl zrovna snadný úkol. Vše nakonec vyřešil tak, že geniálního všeměla nenechal u stolu samotného. Vedle něj posadil Růženku a inspektora Trachtu, kteří mají své místo v Hospodě Na mýtince. Sousoší tvoří žulové desky poskládané podobně jako stavebnice.

S návrhem byl předem seznámen Zdeněk Svěrák. Vybral také Cimrmanův citát, který je vedle podkovy součástí celého díla: „Některé mé myšlenky by se měly tesat do kamene. Ale jen některé.“

Sochař Radomír Dvořák použil při tvorbě jemnou geologickou zajímavost. Sousoší je totiž z lipnické žuly, jen Cimrman z jiné – mrákotínské. Chtěl jej proto pojmenovat Jára v mrákotách. Se svým geologickým humorem ale Dvořák nepochodil.

Na jedné ze žulových postav také zůstal nasprejovaný nápis „lip“. Neznamená podle sochaře Lipnici, nýbrž Liptákov. Stolek s Járou Cimrmanem, Růženkou, inspektorem a podkovou je turistům volně přístupný.

Kdo ale doufá, že v žulové postavě rozezná přesnější rysy Cimrmanovy tváře, bude možná rozmrzelý. Sochař vtiskl všemělovi do obličeje kamenný výraz.

Kdysi panskou hospodu, před níž se sousoší nachází, koupil roku 1654 šlechtický rod Wentzowsky. Současný majitel Jiří Plodík je pokračovatel rodové tradice po mamince, rozené Vencovské. Ochetnické divadlo se tam hraje od šedesátých let minulého století. Žádná stálá restaurace tam ale dnes nefunguje. Majitel pořádá v krásně a stylově opravených prostorách jen kamarádské akce, jejichž cílem není výtěžek. Sousoším chce Jiří Plodík hlavně potěšit pocestné se smyslem pro humor. Pomník byl odhalen v prvním roce pandemie koronaviru, kdy členové Divadla Járy Cimrmana opakovaně nemohli hrát. Stýskalo se tehdy divákům i hercům samotným.

Svatý Kříž

Svatý Kříž se nachází čtyři kilometry od centra Havlíčkova Brodu. Obec má i svoji hymnu, v níž se zpívá: „V Praze je blaze, ale i draze. Lepší je ve Kříži, asi jak v Paříži.“

S Járou Cimrmanem je spojen i přímo Havlíčkův Brod. Místní nadšenci tam v jedné zahradě vyměřili střed Evropy. Kvůli středu byli v roce 2001 pozváni na brodskou radnici herci Divadla Járy Cimrmana. „Nezpochybňujte prosím střed Evropy. Ať máme alespoň něco jistého,“ požádal tehdy Zdeněk Svěrák. A Ladislav Smoljak doplnil: „Střed Evropy nechtě je tam, kde o to nejvíce usilují.“

Od roku 2002 potvrzuje Cimrmanův střed i trychtýř. Jeho velikost je nepřímo úměrná velikosti myšlenky slavného vědce. Tedy čím větší myšlenka, tím menší trychtýř. Přesto dosahuje úctyhodných rozměrů – 3,2 × 2,5 metru. Váží pět stovek kilogramů.

Umístěn je v Brodě na veřejně přístupné parkové zahradě kavárny U Notáře v Sázavské ulici číslo 430/1. Autorem je umělecký kovář Martin Šteller. „Střed Evropy ve tvaru trychtýře umožňuje jímat všechny druhy energií právě do tohoto místa. Bohužel nejen ty pozitivní. Navíc je schopen tyto energie rovněž vyzářovat,“ upozorňují ve svých zápisech brodští znalci.

Vedle Cimrmana posadil sochař Růženku a inspektora Trachtu.

Svatý Kříž

Obří kovový trychtýř bude zdobit soukromý pozemek notáře Ladislava Vondráka plných 99 let, 9 měsíců a 9 dní. Tyčí se uprostřed zeleného přírodního labyrintu.

Zhruba dvacet kilometrů od Svatého Kříže se nachází Lipnice nad Sázavou, kde autor cimrmanovského sousolí Radomír Dvořák vytvořil Národní památník odposlechu. Jedná se o díla Bretschneiderovo ucho, Ústa pravdy a Zlaté oči v lomech nedaleko města pod známým hradem. Přístupová cesta je značena z lipnického náměstí. Celá zhruba čtyřkilometrová prohlídka zabere asi dvě hodiny.

Dvořák navíc vytvořil na louce u silnice mezi Lipnicí a Dolním Městem pomník spisovatele Jaroslava Haška, autora Švejka. Jedná se o osmnáctitunovou hlavu opět z lipnické žuly.

Vraťme se ale ještě závěrem do Svatého Kříže. A to k dalším dvěma osobnostem zmíněným v úvodu, které jsou spojeny s touto obcí. Narodil se v ní nejúspěšnější český stíhač druhé světové války brigádní generál Karel Kuttelwascher. Stihl dvacet sestřelů nepřátelských letadel. V rodné vsi jej připomíná žulový pomník stíhacího letounu letícího nad noční krajinou. Stojí před bývalou školou.

A na hřbitově ve Svatém Kříži je pochován básník a grafik Bohuslav Reynek. Žil a tvořil na zámečku ve dva kilometry vzdáleném Petrkově. Objekt koupil v roce 2020 stát a předal ho do správy Památníku národního písemnictví s cílem vytvořit tam česko-francouzské kulturní centrum. Reynek je ve Svatém Kříži pohřben se svou ženou Suzanne Renaud, francouzskou básnířkou a překladatelkou.

Krčma má i sál, v němž hrají ochotníci divadlo.

Sklené, Jámy

Okres Žďár nad Sázavou
Kraj Vysočina

Možná to bylo vinou rýmy, že si tehdy Cimrman ve Skleném vytáhl kapesník a vytrousil z kapsy kaštan. Třeba jej ale přemohlo dojetí. Jisté je, že pak na tom místě vyrostl mohutný strom.

Vesnice Sklené a Jámy leží blízko Žďáru nad Sázavou. Jsou od sebe vzdálené třináct kilometrů. V jednom ohledu jsou si ale mnohem blíže. V obou sídlech obyvatelé našli důkazy, že zde byl Jára Cimrman. Ve Skleném zasadil dnes už košatý kaštan, v Jámách zase zanechal svoje kamenné letadlo.

U mohutného stromu je dětské hřiště.

Nejhezčí je kaštan na jaře, kdy krásně kvete a voní.

Nejprve si pojďme sednout do stínu kaštanu a poslechnout vyprávění sousedů ze spolku ve Skleném, jak to tenkrát všechno bylo.

Cimrman šel podle nich zrovna do Jihlavy navštívit svoje příbuzné. U Žďáru nad Sázavou ztratil jistotu, jestli jde správným směrem. Tak se zeptal místních. Přitom měl stále v kapse kaštan. Mačkal ho, aby si v sychravém počasí prokrvil a zahřál ruku. A tady se badatelé rozcházejí. Jedni tvrdí, že měl rýmu, vytáhl kapesník a kaštan mu vypadl na zem. Druhá skupina cimrmanologů se domnívá, že kapesník nahmatal kvůli dojetí. Oči se mu prý zalily slzami, když si uvědomil, na jak krásném místě se ocitl. Dál už pokračoval bez ztraceného kaštanu. Ten zůstal zapadlý ve sněhu.

Dále už se badatelé opět shodují. Když přišlo jaro, plod začal klíčit. Dnes je z něj zdravím kypící chloubka Skleného, jíž se vyhýbá i klíněnka jírovcová. Listů pod ní lidé na podzim shrabují a házejí do ohně. Cimrmanova odkazu si prostě ve vsi hodně považují. V roce 2016 kaštan přihlásili do ankety Strom roku. Tehdy se jeho věhlas rozšířil po celé republice. Byl vybrán z desítek dalších mezi dvanáct finalistů.

Nakonec kaštan skončil po hlasování na pěkném osmém místě s více než deseti tisíci hlasy. Dnes je prostor v jeho stínu využíván k odpočinku místních obyvatel. Kolem kmene je obkroužená dřevěná lavička, vedle mají děti hřiště.

Kmen kaštanu má obvod přes tři metry. Díky Cimrmanovi začal růst už někdy v devatenáctém století. Vedle něj je kaplička i hasičská zbrojnice. Sklené, kde žije více než stovka obyvatel, má na svém území i řadu dalších jírovců. Místní děti tak na podzim mají co sbírat.

Pod Cimrmanovým stromem může člověk v klidu rozjímat.

V obci Jámy je zadní část kamenného letadla.